

כנעני רבתי

תשיל רותח בקדירת הלבנון — ואין איש יכול עדיין לדעת מה יהיה טעמו.

רבות הידיים הבוחשות. מארונים ודררי זים, סוגים ושיעים מחסידי מוחמד, שוקדים על המלאכה. מצרים וסוריה גופחים באש, עיראקים וירדנים שופכים מים. מעל לגב הסורי מציץ התורכי. סוכנים צרפתיים ובריטיים מנענעים את הסיר. באי בריוני מנפנף המרשל טיטו במתכון פרטי משלו. במוסקבה מדקלם הרוסי מתוך ספר-הבישול הגושן, הפותח במלים "לוקחים כמה רב בות מתנדבים..." האמריקאי מאיים בכף הארוכה של הצי הששי. ודאג האמריקני קר-המוג גושף נשיפת-הרגעה על הדייסה.

טבחים רבים מצטופפים מסביב לקדירה. כל אחד בוחש, כל אחד מקווה להשתתף בפעודה. רק אחד נעדר: הטבח הישראלי.

הוא פשוט אינו קיים. ריחות המטבח עוברים את הגבול המפריד בין צור לעכו. בני מתולה וחגיגה יכולים לשמוע מרחוק את הדי היריות. אולם אילו היה הלבנון הר בצד השני של הירח, לא יכלה ממשלת יש ראל להיות אדישה יותר.

אין זאת רק והירותו של אחד, שכבר שרף פעם את אצבעותיו במטבח של סואץ. גם אין זאת רק צייתנותו הנכנעת של הקבצן, אשר הבוס העשיר אמר לו לשבת בחוק. זהו חוסר-האונים של אובדן-הדרך, פשיטת-הרגל של טבח שלא שרד לו אף לא מתכון אחד.

★ ★ ★

היו ימים כאשר נראה כי המדינה הציונית שתקום בארץ-ישראל תמצא בתבירת אידיאלית במדינת הלבנון, בעלה הרוב הנוצרי.

היה זה ירח-דבש לפני הנשואין. פאטריארך מארזני השמיע בפומד בי את קולו למען תביעות הצירי נות. בכירותות הופיעו ספרים אשר הצדיקו כגלוי הקמת מדינה עברית. רבים סכרו כי קיימת אפשרות מעשית ליצור שיתוף פעולה בין ארגון ההגנה לבין הפלאאנגה, ארגון-הנוער הנוצרי בלבנון.

מסביב לתקחה זו קמת אידיאלוגיה של מה היא היתה מבוססת על ההנחה כי הלאומיות הערבית היא אויבת-בצח של ה ציונות, וכי לאומיות זו היא מטבעה מוס למיתקנאית, ברוח המופתי הירושלמי. מכאן נבע, לדעת אותם אידיאלוגים לפני 20 שנה, כמה מסקנות מעשיות:

ראשית: "המורח התיכון" אינו כולו ער ביימוסלמי. שורצים בו מעוטרים מכל ה מינים והסוגים. יש מעוטרים דתיים — כמו הדרוזים, המארונים והקופטים. ישנן עדות מוסלמיות פורשות — כמו השיעים והעלאחים. ישנם מעוטרים לאומיים — כמו הכורדים והארמנים. כל אלה חוששים מפני התגברות הלאומנות הערבית המוסלמית. שנית: אם ינהל הישוב העברי מדיניות בעלת-מעוף, יוכל ללכד סביבו את כל המעוטרים האלה, להפכם לגורם אדיר מול הלאומיות הערבית, שתמוגר לחלוטין.

שלישית: בעזרת לאומים בלתי-ערביים אחרים — המורח התיכון — כמו התורכים וה פרסים, ובתמיכת המעצמות האימפריאליס-טיות המערביות, יוכל מנהג זה להקים סדר חדש באזור. סדר זה יתן למדינה הציונית, כאשר תקום, מעמד של מנהיגה.

★ ★ ★

ב ינתיים עברו 20 שנה, המדינה הציונית קמה והיתה לעובדה קיימת — אולם כל שאר פריטי אותו חלום נתברו. שום מעוט — ערתי, דתי או לאומי לא חושט את ידיו למדינה החדשה. לחיפך — ראש העדה המארונית, המיעוט שחיה חביב

על חולמי החלום, התיצב כגלוי לימונים של המורדים בלבנון, נושי אל-נאצר.

מה קרה? ידיו חלום המעוטרים יכולים לטעון, כי צדק רבי, כי המדינה לא ניהלה מעולם שום מדיניות חיובית כלפי המעוטרים. להיפך, בתוך מדינת ישראל עצמה נרדפו בני המעוטרים הלא-מוסלמיים בדיוק באותה עק שנות אוילית כמו המוסלמים, ללא משוא פנים.

כולם זכו לאותו הטיפול. מכולם נשדדו אדמות. על כולם חל המימשל הצבאי הדורסני. כולם נזקקו לרשינות-יצאה כדי לבקר בעיר העברית. אמנם, הדרוזים גויסו למשטרה ולצה"ל, אולם מצבם הכללי לא היה שונה מזה של שכניהם בכפר סמוך, הערבי-מוסלמי. וכאילו רצתה המדינה ל-

אולם מאמץ זה של "הפרד ומשול" לא עמד להם ביום ה" דין: מלחמת-השיחרור של סוריה והלבנון הקיפה את בני כל ה" דתות והעדויות. הצרפתים סולקו מן המרחב שנים רבות לפני ה" בריטים, שניסו להתחבר דווקא עם היסודות הלאומניים הערביים.

מכוסה זו לא לימדה את הצרפתים לקח. הם ניסו להפעיל שוב את התיאוריה ה" כושלת בקצה השני של המרחב. במארוקו המכו בעם הברברי, ניסו להפעילו נגד הערבים, הפכו את אל-גלאוי המנוח לנשק נגד התנועה הלאומית. אולם ברגע המכריע הצטרפו הברברים לתנועת-השיחרור הער בית ועזרו לסלק את הצרפתים בבעיטה.

לפי כל כללי ההגיון, היה נסיון ישראלי דומה מסתיים באותו כשלון. כי התיאוריה

טבילה במימי הנילוס

של ברית המעוטרים, בנוסח הצרפתי המקורי או בהעתק הישראלי, מבוססת על טעות.

★ ★ ★

ה תנועה הלאומית הערבית המר דרנית אינה מוסלמית ואינה דתית. להיפך, היא מטבעה חילונית. היא ינקה את רוחה מן המיתוס הלאומי של אירופה. אחד ממרכיביה הראשונים היה דתא באוני ברסיטה האמריקאית של ביירות, סם למדו התלמידים את עקרונות המהפכה הצרפתית והאמריקאית. ההיסטוריון הגדול ביותר של תנועה זו — גורג' אנטוניוס המנוח — היה לבנוני נוצרי.

בני הדור הצעיר בעמי המעוטרים לא רצו עוד להסתגר ולהתנון בדי האמות של עדה קטנה וחסרת-סיכויים. הם רצו למלא תפי קיד בתנועה גדולה, החובקת מרחב ומלווא.

התנועה הלאומית הערבית, שהפרידה את הלאום, המולדת והשפה של עמי ערב מן הדת המוסלמית, סיפקה את דרישותיהם. הם הצטרפו אליה בהתלהבות גוברת והולכת, מילאו בה תפקיד שעלה על כולם המספרי.

דווקא המרד בלבנון, בו בולטות הדמויות של הפאטריארך המאי רוני והמנהיג הדרוזי כמאל ג'וני בלאט, ממחיש את הפלת המחיר צות, לא פחות מהשתתפות הי כורדים בהפיכה העיראקית האחד רונה.

אין ספק שעוד שרדו במרחב איי-התנגדות

רבים של בלגות עדתית. רבים מאנשי הכמורה, חוגים ריאקציוניים שניונו מן הפיצול, עסקנים שהיו פעם קהילינגים של ממשלות קולוניאליות — כל אלה חולמים, מן הסתם, על גן-העדן האבוד. אולם זהו כוח שוקע, המוכיח בימים אלה את אפסותו בלבנון, לא פחות מאפסות הריאקציה ה" מוסלמית בלבנון ובעיראק.

★ ★ ★

ב כל זאת אסור לעבור על עמי המעוטרים לסדר-היום. הם יכולים למלא תפקיד חשוב בתהליך ההשתרשות של יש ראל במרחב. אולם אין לדרוש מהם דברים שהם בניגוד לרוח התקופה.

המארונים, הדרוזים, העלאוויים — ערבים הם. הם קשורים בקשר בליינתק למורשה התרבותית ה" ערבית. מי שרוצה להמרדם נגד התנועה הלאומית הערבית, הררי הוא סומך על קנה רצוף.

אולם בכל זאת התגבשה בעדות אלה, במשך מאות שנים של רדיפה, עמידה נר אשת על הנפש ומלחמת-חופש מפוארת, מסורת חזקה מאד של עצמאות פוליטית ושנוי תרבותי. מסורת זו יכולה להיות גורם חיובי לטובת ישראל — בתנאי שתייצר המסגרת הנכונה.

כל עוד רואה ישראל את עצמה כאוייבת בנפש של הלאומיות הערבית, יימנו גם עמי המעוטרים על אויביה. מי שמכריו מל חמה על התנועה הלאומית הערבית, מכריו מלחמה גם עליהם.

אולם כאשר יתגבש בישראל הרעיון השמי — הרעיון של שילוב התנועה הלאו מית העברית והתנועה הלאומית הערבית במסגרת עליונה של תנועת-שיחרור שמית משותפת — תיחצר גישה חדשה לגמרי לעמי המעוטרים.

המיתוס השמי חותר לקראת יצירתה של פדרציה גדולה של כל עמי המרחב השמי. בפדרציה זו יוכל כל עם לשמור על ריבונותו ולטפח את ייחודו התרבותי — במסגרת של שיתוף-פעולה מרחבי גדול, שיבטיח לכל העמים השמיים חרות מן האימפריאליזם המערבי והצפוני, יעילות כלכלית וקידמה חברתית.

מיתוס זה דומה לאחת מצורות-האמנות השמיות העתיקות ביותר: המוזאיקה. הוא מעלה יצירה שתהיה מורכבת מאבנים רבות, כל אחת בעלת צבע משלה וייחוד משלה, המצטרפות יחד לתמונה בעלת-משמעות.

תמונה זו תדבר אל לבם של עמי המעוטרים במרחב-יותר מאשר הציור של מדינה ערבית מונולרית טיה אחת, בהנהגת דיקטטור זר, בה יאבדו הכפר ייחודם. וכאותה שעה שתלכ תמונה זו עם רצונם הכן לפרוץ למרחב, להיות נאז מנים ללאומיות הערבית.

★ ★ ★

א ילו היה הטבח הישראלי מצויד במתכון כזה, היה יכול למלא תפקיד חשוב, ואולי מכריע, ליד הקדירה הלבנונית. מול דגליהם של עבד אל-נאצר וכאמיל שמעון היה מעלה דגל שלישי, שיכול היה ללכד מסביבו את היסודות הטובים ביותר בניער המארוני, הדרוזי והמוסלמי.

זמן רב לפני שחירם מלך צור כרת ברית עם דוד מלך ישראל ושלח לו ארוזים לבנות בהם בית לאלוהיו, כבר היו ארץ-ישראל והלבנון קשורות זו בזו בשותפות גורל. שתייהן היו חלק מארץ כנען, שהשתרעה מרגלי הרי הטאורוס ועד למדבר סיני. עתה שוב מציע לנו הגורל ברית כנענית מחודשת — לא נגד המרחב השמי, אלא בתוכו, ולמענו.